

Oficiul Avocatului Poporului

GHIDUL TÎNĂRULUI TOLERANT

„Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială”

***Articolul 16 din Constituția
Republicii Moldova***

Ideea editării acestei broșuri a apărut ca urmare a acțiunilor de promovare a toleranței, concursuri lansate de Instituția națională a ombudsmanilor, la care au participat copii din mai multe localități ale țării: Acțiunea „*Dialog intercultural. Unitate prin diversitate*”, organizată în anul 2013 cu prilejul Zilei mondiale a diversității culturale, pentru dialog și dezvoltare”, marcată pe 21 mai; *Concursul radiofonic* desfășurat în perioada 14 noiembrie - 10 decembrie 2013 la tema: „*Toleranța este democrație*”.

Copiii au scris eseuri, au prezentat desene, care au constituit dovada unei bune înțelegeri a ceea ce este toleranța și de ce e nevoie să fim toleranți pentru a trăi într-o lume prosperă și armonioasă: toleranța, respectul față de demnitatea umană fiind valori incontestabile într-o societate liberă și democratică.

Aducem mulțumiri profesorilor și părinților care i-au încurajat pe copii să participe la acțiunile organizate de Instituția națională de protecție și promovare a drepturilor omului. Exprimăm de asemenea gratitudine conducerii IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, care a susținut inițiativele Oficiului ombudsmanului, dar și echipei de jurnaliști de la Radio Moldova, Redacția pentru copii care au făcut posibilă realizarea acestora. Remarcăm și sprijinul Ministerului Educației în desfășurarea orelor de educație civică în instituțiile de învățământ din țară la teme privind propagarea culturii toleranței prin cunoașterea reciprocă, dialog intercultural.

Instituția națională de protecție a drepturilor omului publică această broșură în contextul activităților de promovare a atitudinii tolerante în societate. Reafirmăm importanța educării tinerei generații în spiritul toleranței, a valorilor general umane, ceea ce este o condiție indispensabilă pentru menținerea păcii, pentru progresul economic și social.

Tudor Lazăr
Adjunctul Avocatului Poporului

Noțiuni de bază

Semnificația toleranței

Toleranță (lat.: *tolerare*=a suporta) este un termen social, etic și religios aplicabil unei colectivități sau unui individ, care definește respectul libertății altuia, al modului său de gândire și de comportare, precum și al opiniilor sale de orice natură (politice, religioase etc.).

Noțiunea de „toleranță” apare în istoria culturii europene la începutul secolului al XVI-lea, în strînsă legătură cu gândirea umanistă, întruchipată în persoana lui Erasmus din Rotterdam, în efortul său de combatere a fanatismului religios. Alte personalități care au promovat consecvent atitudinea tolerantă, s-au manifestat în confruntarea cu alte opinii sau reprezentări asupra lumii au fost John Locke (1632-1704), Voltaire (1694-1778) și Gotthold Lessing (1729-1781).

John Locke, în «Scrisoarea asupra toleranței» („*A Letter Concerning Toleration*”, 1689), recomandă toleranța ca reacție față de un comportament aberant, „trebuie suportat ceea ce este contrar uzanțelor comune”. Lui Voltaire i se atribuie fraza, considerată deviză a toleranței: „*Je n'aime pas vos idées, mais je me batterai jusqu'à la mort pour que vous puissiez les exprimer*” („**Nu-mi plac ideile Dumneavoastră, dar voi lupta pînă la moarte pentru ca Dumneavoastră să le puteți exprima**”). În drama „*Nathan înțeleptul*», Lessing apără libertatea religioasă¹.

Constituțiile statelor democratice moderne garantează diverse forme ale libertății individuale și de grup, ca, de exemplu, libertatea de opinie și cea religioasă. Toleranța este proclamată în „Declarația Universală a Drepturilor Omului” din 1948 a Organizației Națiunilor Unite. De aceea, una din caracteristicile societății moderne este pluralismul, precum și permanentul dialog între diverse convingeri spirituale, morale și religioase, pentru realizarea unei comunități în diversitate.

Toleranța are limitele sale în normele de drept, care reglementează conviețuirea membrilor societății, pentru apărarea demnității și libertății oamenilor. Toleranța nu poate fi invocată pentru a justifica acțiuni care atentează la valorile fundamentale ale persoanei.

Principiul nediscriminării este inserat, practic, în toate tratatele și documentele internaționale de protecție a drepturilor omului. Universalitatea recunoașterii și

¹ Enciclopedia on-line Wikipedia

apărării drepturilor omului impune în mod necesar aplicarea lor egală pentru toți indivizii. „*Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi*”, proclamă primul articol al Declarației Universale a Drepturilor Omului, iar cel de-al 7 articol: „*Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul, fără deosebire, la protecția egală a legii*”.

Articolul 14 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale prevede că *exercitarea tuturor drepturilor și libertăților pe care acesta le recunoaște trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate etnică, avere, naștere sau orice altă situație.*

Standardele internaționale de bază care conțin prevederi privind combaterea discriminării de orice gen:

- Carta Națiunilor Unite (1945);
- Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948);
- Pactul Internațional privind drepturile civile și politice (1966);
- Pactul Internațional privind drepturile economice, sociale și culturale (1966);
- Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (1965);
- Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei (1979);
- Convenția europeană a drepturilor omului și libertăților fundamentale (1950);
- Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (2006);
- Convenția privind drepturile copiilor.

Standardele naționale în domeniul combaterii discriminării

- Constituția Republicii Moldova;
- Legea cu privire la asigurarea egalității;
- Legea cu privire la drepturile aparținând minorităților naționale și statutul juridic al organizațiilor lor;
- Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați;
- Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie;
- Legea cu privire la drepturile copilului;
- Legea ocrotirii sănătății;
- Legea învățământului;
- Codul penal;
- Codul de procedură penală;
- Codul civil;

- Codul de procedură civilă;
- Codul familiei;
- Codul muncii.

Începînd cu 1995, la inițiativa UNESCO, 16 noiembrie a fost proclamată Ziua Internațională a Toleranței. Axată pe acțiuni educative, ce-i vizează atât pe copii cît și pe adulți, această zi are menirea de a reaminti omenirii că intoleranța este generatoare de violență și totodată îndeamnă comunitățile să trăiască în pace și respect.

Ce este dreptul la egalitate?

Dreptul la egalitate este dreptul tuturor ființelor umane de a fi egale în demnitate, de a fi tratate cu respect și considerație și de a participa în condiții de egalitate la orice aspect al vieții economice, sociale, politice, culturale. Toate ființele umane sunt egale în fața legii și au dreptul la protecție și beneficii egale.

Tratamentul egal

Tratarea în mod diferit a persoanelor în unele condiții specifice nu poate fi calificată ca discriminatorie și nu poate fi considerată ca tratament inegal. În lipsa condițiilor strict necesare, toate persoanele necesită să se bucure de un tratament egal.

Ce este discriminarea?

Discriminarea constituie orice deosebire, excludere, limitare sau favorizare, care se bazează pe criteriile de rasă, culoare a pielii, sex, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, statutul național sau social, proprietate sau de altă natură și care are drept scop umilirea persoanei, lezîndu-i drepturile și libertățile fundamentale.

Instituții naționale și internaționale care veghează respectarea principiului egalității în drepturi și nediscriminării

- Oficiul Avocatului Poporului
- Comisia parlamentară drepturile omului și relații interetnice
- Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității
- Biroul Relații Interetnice
- Organizația Națiunilor Unite
- Înalțul Comisar ONU pentru drepturile omului
- Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE (ODIHR)
- Comisa Europeană Împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI)
- Comisarul CoE pentru drepturile omului

Dialog intercultural, unitate prin diversitate

**Cătălina Negru, elevă a clasei a VIII-a, Gimnaziul din satul Chirca, raionul Ane-
nii Noi**

„Fiecare e deosebit și trebuie apreciat la justa valoare, fiecare are o părere și aceea-
ta trebuie acceptată indiferent de cum arată, cine este și de unde este. A conviețui
cu etnii diferite nu e o povară, ci un dar... Fiecare popor... are unele trăsături care îl
deosebesc de alte popoare. Statul ar putea profita de diversitatea culturală”

Convenția – cadru pentru protecția minorităților naționale, art.5(1)

Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să-și mențină și să-și
dezvolte cultura, precum și să-și păstreze elementele esențiale ale identității
lor, respectiv religia, limba, tradițiile și patrimoniul lor cultural.

Convenția –cadru pentru protecția minorităților naționale, art.1

„Protecția minorităților naționale și a drepturilor și libertăților persoanei
aparținând acestora face parte integrantă din protecția internațională a dreptu-
rilor omului și, ca atare, constituie un domeniu de cooperare internațională”.

Ivan Negara, elevul clasei a XI-a de la Liceul "Svetoci" din municipiul Chișinău

„Cultura este pilonul de bază al fiecărei națiuni. Diferite culturi au specificul lor, dar și lucruri care se aseamănă...Diversitatea culturală poate conduce la progres și dezvoltare prin dialog intercultural, prin schimb constant de valori cu reprezentanți ai diverse popoare”.

Dinu Zglavoc, elevul clasei a VII-a din Gimnaziul Cornești raionul Ungheni

„Diversitatea culturală este un fenomen de bază al societății, ea vizează diferențele culturale existente între oameni, precum și cele dintre grupuri diverse, ca identități multiple: tradiții, obiceiuri, moduri de abordare a educației și a societății din perspectiva interculturală. Și totuși diversitatea culturală poate fi o resursă în care creația și cooperarea artistică trăiesc experiențe provocatoare”.

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice în articolul 20 prevede că orice propagandă în favoarea războiului este interzisă prin lege și orice îndemn la oră națională, rasială sau religioasă care constituie o incitare la discriminare, la ostilitate sau la violență este interzisă prin lege.

A. Russu, elev la Liceul „Lucian Blaga” din Chişinău

„Deşi în lume există atâtea limbi, culturi, rase, putem trăi în armonie şi pace atîta timp cît ştim să-i respectăm pe ceilalţi. Voi aminti de cuvintele interpretului Eminem: „Nu contează dacă eşti negru, alb, hetero, gay, gras, slab, sărac ... Dacă eşti gentil ca mine, vei fi gentil cu tine. Este simplu”.

Toleranța este democrație

V. V., 16 ani, Penitenciarul nr. 10 pentru minori din satul Goian

„Trebuie să tolerăm ca să fim tolerați, trebuie să respectăm ca să fim respectați, trebuie să oferim libertate ca să fim liberi și să iubim ca să fim iubiți. Dacă dorești să fii tolerat, trebuie să știi să tolerezi. Toți greșim, dar încercăm să ne corectăm. Și dacă ne displace o persoană, să ne gândim că și noi nu suntem pe placul tuturor”.

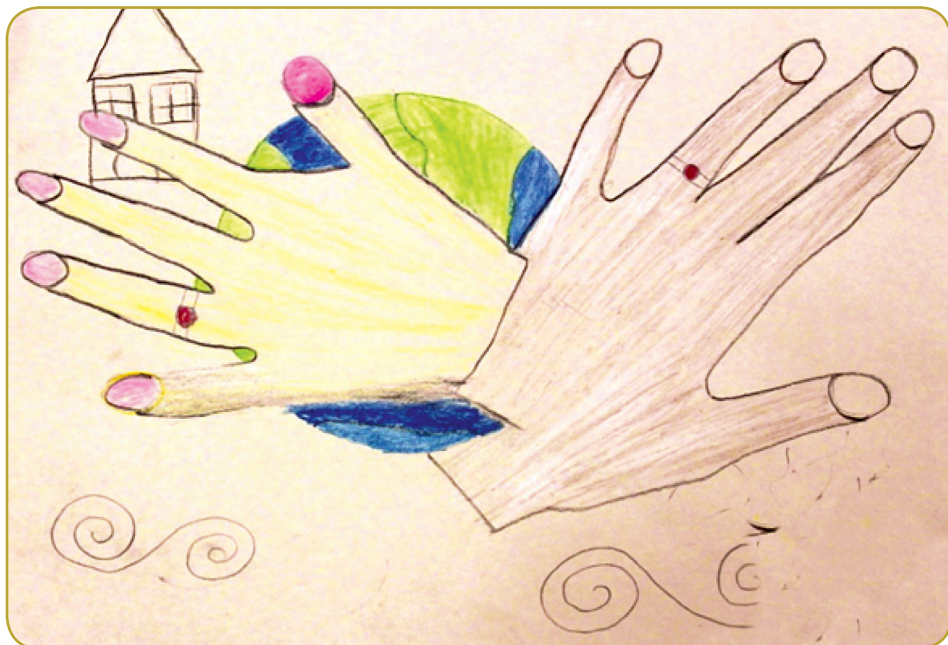
Marina Grama, Liceul Teoretic Bădiceni, raionul Soroca

„Toleranța este „cheia” ce deschide inimile și sufletele oamenilor din jurul nostru, creîndu-le condiții mai bune de dezvoltare armonioasă a relațiilor interpersonale, unde egalitatea în drepturi și libertatea de exprimare pun bazele democrației, care ia naștere din toleranță. Toleranța și buna cooperare a oamenilor naște lucruri frumoase și folositoare întregii lumi... Pentru ca toleranța să nu-și piardă din culoare, ea trebuie pusă pe picior de egalitate cu democrația, care dă posibilitate tuturor oamenilor să fie liberi, să spună ce gîndesc fără teamă și să se simtă fericiți alături de ceilalți. Pe parcursul timpului democrația a evoluat în pas cu toleranța... Generația mileniului II are menirea să lupte cu intoleranța, pentru ca toți oamenii, indiferent de rasă, religie sau naționalitate, să fie respectați în egală măsură și să trăiască în pace și armonie”.

În articolul 4 (a) al Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială sunt declarate delikte pedepsite prin lege orice difuzare de idei bazate pe superioritate sau ură rasială, orice incitare la discriminare rasială ca și orice acte de violență sau promovare la astfel de acte, îndreptate împotriva oricărei rase sau oricărui grup de persoane de altă culoare sau de altă origine etnică.

Sorina-Sofia Solonaru, 14 ani, Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi”, Chișinău

„Toleranța și democrația sunt două lucruri extrem de asemănătoare, care au aceeași însemnătate... Nimeni nu s-a născut cu ură în suflet. Chiar și cea mai crudă și haină persoană a avut un gram de bunătate... Trebuie să ne respectăm unii pe alții, să conviețuim împreună. Suntem diferiți și la fel în același timp, indiferent de rasă, sex, serviciu, opinie sau confesiune... Sunt sigură că binele învinge răul nu doar în basme, ci și în realitate. Dacă vrei să trăiești într-o lume frumoasă, cu oameni frumoși și să ai un viitor prosper, începe schimbarea de la tine. Fă loc în inima ta pentru toleranță și democrație!”

*Autori: Mocan Ecaterina, Jechel Anastasia,
eleve în clasa a opta, Liceul „M.Kogălniceanu”, Chișinău*

Mădălina Vrîncean, elevă în clasa a IX-a, Liceul Teoretic „Alecă Russo”, Cojușna

„Toleranța este democrație deoarece toleranța înseamnă a recunoaște fiecărui om dreptul pe care ți-l atribui, a accepta felul în care ceilalți caută adevărul”.

Convenția internațională cu privire la drepturile copilului, articolul 2

Statele părți se angajează să ...garanteze tuturor copiilor fără nicio distincție, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie publică sau altă opinie a copilului sau a părinților sau a reprezentanților săi legali, de originea lor națională, etnică sau socială, de situația lor materială, de incapacitatea lor de nașterea lor sau de altă situație.

*Eleve de la Liceul Teoretic „Alecu Russo”
din satul Cojușna, învingătoare ale Concursului
radiofonic „Toleranța este democrație”*

Cătălina Madan, elevă în clasa a IX-a, Liceul Teoretic „Alecu Russo”, Cojușna

„Toleranța este un mod de viață al unei comunități ce asigură fericirea și pacea, liniștea sufletească și dorința de a se autodepăși... Toleranța este condiția primordială, prin intermediul căreia se poate rezolva orice problemă apărută în viața unei societăți”.

Convenția privind Drepturile persoanelor cu dizabilități, în articolul 5, alineat 2 prevede că statele-părți vor interzice toate tipurile de discriminare pe criterii de dizabilitate și vor garanta tuturor persoanelor cu dizabilități protecție juridică egală și efectivă împotriva discriminării de orice fel.

Mariana Marian, elevă în clasa a X-a "B", Liceul Teoretic "Alecu Russo", Cojușna

"Dragostea dă naștere toleranței, toleranța dă naștere democrației. Un tot întreg vom fi atunci cînd ne vom iubi aproapele ca pe noi înșine... Iată cheia succesului! Iată cheia evoluției umane! Nouă ne stă în puteri să devenim piloni ai toleranței, apreciind deciziile altor oameni, grupuri, comunități, religii, alte moduri de gîndire și puncte de vedere, alte moduri de viață. Să încetăm a limita drepturile altora, a discrimina după originea etnică, starea materială, orientarea religioasă. Trebuie să cultivăm în noi spiritul unui om aducător de frumos, care deține darul de a ierta, a înțelege și a accepta. Iar într-o țară unde se practică acest exercițiu al toleranței ... devii liber printre liberi".

Autor: Rîpa Dumitru,
elev în clasa a opta, Liceul "M.Kogălniceanu", Chișinău

Olga Pogilă, elevă în clasa a XII-a "B", Liceul Teoretic "Alec Russo", Cojușna

„Toleranța este un atribut al umanității, doar oamenii sufletești pot da dovadă de aceasta, arătând îngăduință față de cei mai slabi. Asta chiar dacă nu au aceeași opinie referitor la un subiect sau altul sau văd că aceștia nu aleg cea mai corectă cale. Toleranța ne dă posibilitatea de a deveni mai puternici și de a crea o societate bazată pe egalitate, în care nu se pun în prim-plan doar persoanele dotate și avute. O societate bazată pe egalitate e o societate unită, în care toleranța plutește în aer și în care nimeni nu dorește să pară mai presus ca altul”.

Articolul 13 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale prevede că învățămîntul trebuie să dea tuturor posibilitatea de a se simți membrii utili ai societății libere, să faciliteze înțelegerea reciprocă, toleranța și prietenia dintre toate națiunile și grupurile rasiale, etnice și religioase, să-și aducă contribuția la activitatea ONU pentru menținerea păcii.

Lenuța Mileșco, 15 ani, clasa a X-a „B”, Liceul Teoretic „Alec Russo” Cojușna

„Eu mă conduc în viață de un principiu: „Tratează-i întotdeauna pe alții așa cum ți-ar conveni să fii tratat tu însuși”. Acesta este principiul fundamental al democrației, căci toleranța este lumina ei ce se oglindește-n adevăr și dreptate. A da dovadă de toleranță nu înseamnă doar a înțelege și a ierta, această expresie ascunde o semnificație ce se regăsește prin prisma cuvîntului „Respect”: respectul unei opinii, chiar de e greșită; respectul libertății la alegere, chiar de nu este corectă; respectul pentru încercarea de a te face auzit și înțeles; respectul față de principiile, drepturile și valorile fiecăruia. Deci, nu judeca, ci ascultă, nu învinui, ci chibzuiește cu atenție. Avem dreptul de a fi respectați și obligația de a respecta pe alții, indiferent de rasă, etnie sau statut social”.

Art.26 (2) din Declarația Universală a Drepturilor Omului:

Educația trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale. Ea trebuie să stimuleze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate popoarele și între toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

Autor: Graur Patricia, elevă în clasa a noua Liceul "M.Kogălniceanu", Chișinău

Andreea Jereghi, eleva clasei a X-a „B”, Liceul Teoretic „Alec Russo”, Cojușna

„Avem nevoie de toleranță, îngăduință, nu doar față de cei apropiați și dragi, dar și față de străini, chiar și dușmani, oferindu-le tuturor posibilitatea de a se afirma liber prin vorbe și fapte. Șanse avem cu toții, să le folosim cu tălc, fără a pricinui cuiva vreo daună. Într-o societate democratică drepturile omului stau la baza relațiilor sociale. Indiferent de originea persoanei, religie, cultură, poziție socială, educație – e necesar să respectăm egalitatea în drepturi a fiecăruia dintre noi”.

Cristina Guștiuc, elevă în clasa a XII-a „B”, Liceul Teoretic „Alec Russo”, Cojușna

„Omul are nevoie de deplină libertate și acceptare pentru a putea fi el, diferit de un alt el, dar în aceeași linie de adevăr și dreptate. Noi, oamenii, ca ființe verticale, conștiente și raționale avem datoria primordială de a fi toleranți, de a accepta diferențele și a trăi în libertatea absolută a gândirii proprii fără a condamna ori atenta la libertatea altora ca noi”.

*Elevii din Liceul "Liviu Deleanu"
care au participat la activitățile Oficiului ombudsmanului*

Dumitru Cernei, elevul clasei a VII-a, Gimnaziul Gherman, raionul Ungheni

„Toleranța e responsabilitatea care susține drepturile omului. A fi tolerant nu înseamnă a tolera nedreptatea socială, nici a renunța la propriile convingeri, nici a face concesii în această privință. Ea semnifică acceptarea faptului că ființele umane se caracterizează în mod firesc prin diversitate”.

Articolul 6 din Legea cu privire la asigurarea egalității:

Orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației.

*Elevi de la Liceul Teoretic român-german
„Mihail Kogălniceanu” din Chișinău*

Alexandru Dascăl, 14 ani, s. Mihailovca, raionul Cimișlia

„Dacă cineva nu este de acord cu un anumit lucru, trebuie să fim toleranți cu el, să îi acceptăm opinia, să o examinăm bine și apoi să luăm o decizie care va fi utilă pentru toți. Prin aceste decizii vom demonstra că toleranța este cu adevărat democrație. Îndemn toți cetățenii să fie toleranți, pentru a implementa democrația în țara noastră.”

Tatiana Gulică, 16 ani, orașul Cimișlia

„Lipsa de toleranță adesea generează acțiunile nehibzuite, care provoacă daune esențiale omului. Toleranța este modul unei persoane de a-și demonstra inteligența și nivelul său de dezvoltare intelectuală. Atunci cînd există toleranță nu sunt încălcate drepturile omului, deoarece exprimîndu-ne opinia în privința anumitor acțiuni, fapte nu vom fi acuzați de modul cum gîndim și ne vor accepta opinia, indiferent dacă suntem de acord cu ea sau nu”.

Articolul 2 din Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială:

Statele-părți se angajează să nu recurgă la acte sau practici de discriminare rasială împotriva unor persoane, grupuri de persoane sau instituții în așa fel încît toate autoritățile publice și instituțiile publice, naționale și locale să se conformeze acestei obligațiuni.

Mihaela Grosu, 15 ani, Gimnaziul Cățeleni, raionul Hîncești

„Toleranța este foarte importantă într-o țară democratică, care presupune existența unor valori precum: libertatea, dreptatea și egalitatea. Aceasta reprezintă idealuri pentru care oamenii au luptat întotdeauna și în același timp repere pe baza cărora s-au creat normele ce reglementează viața în societate...Toleranța...înseamnă cheia evoluției umane. Toleranța și respectul într-o țară democratică sunt stări înrudite și necesare. Precum un izvor de apă pentru trup, așa este și toleranța – pentru suflet și minte”.

Camelia Budeanu, 14 ani, s. Petrești, raionul, Ungheni

„Eu consider că toleranța este democrație deoarece în relații conflictuale lasă loc de „buna ziua”.

Lavinia Petrică, Florea Daniel, clasa a VIII, Școala gimnazială nr.1, Popești Giurgiu, România

„Democrația și toleranța sunt legate între ele, iar asta nu înseamnă înghesuială în magazine atunci cînd sunt reduceri și promoții, nu înseamnă că unii trebuie să fie putrezi de bogați, iar alții să moară în sărăcie, ci înseamnă să fii bun cu omul de lîngă tine, să-l ajuți atunci cînd are nevoie, să-l ierți chiar dacă el a greșit”.

Articolul 17 din Legea ocrotirii sănătății:

Locuitorii republicii au dreptul la asigurarea sănătății, fără deosebire de naționalitate, rasa, sex, apartenența socială și religie.

Maricica Sanduleac, 17 ani, s. Chioselia, raionul Cantemir

„Toleranța este îngăduirea, bunătatea pe care ar trebui să o manifestăm unii cu alții prin înțelegere, ajutor și păstrarea relațiilor frumoase de prietenie. Toleranța este și ea un principiu al democrației. Libertatea și toleranța sunt ca omul și aerul - într-o legătură vitală așa putea spune. Toleranța și democrația sunt importante fiecăruia dintre noi. Oamenii sunt acei care formează societatea, iar societatea noastră ar trebui să arate ca o piramidă la a cărei bază ar sta democrația împreună cu toate valorile ei, iar toleranța ar trebui să fie vârful acestei piramide”.

Ionela Bucarciuc, 11 ani, c. Lipnic, raionul Ocnița

„Eu cred că democrația este aceea că noi suntem stăpâni pe soarta noastră, iar toleranța este să respectăm pe cei din jur cu toate diferențele lor”.

Daniela Ciorici, clasa a VIII-a, Liceul Teoretic „Alexei Mateevici”, or. Șoldănești

„Consider că toleranța pornește de pe băncile școlii. Toți suntem diferiți, gândim diferit... Numai tolerându-ne unii pe alții putem face viața mai frumoasă, mai interesantă”.

Maria Nenescu, orașul Cimișlia

„Democratizarea societății fără de toleranță este ca o mașină fără de motor, un mecanism fără de frână. Democrația este strâns legată de toleranță și doar atunci când fiecare dintre noi va dezvolta în sine această valoare putem ferm să ne numim un stat cu adevărat democrat”.

Articolul 6 din Legea învățământului:

Dreptul la învățătură este garantat, indiferent de naționalitate sex, vîrstă, de originea și starea socială, de apartenența politică sau religioasă, de antecedentele penale. Statul asigură șanse egale de acces în instituțiile de stat de învățămînt liceal, profesional, mediu de specialitate și superior, în funcție de aptitudini și capacități.

Diana Bălănuță, eleva clasei a X-a, Liceul Teoretic Molești, raionul Ialoveni

„Democrația ar trebui să fie dictatura adevărului, iar toleranța – acceptarea a modului în care ceilalți caută adevărul. Toleranța este bunul simț”.

*Elevi de la Liceul Teoretic „Alec Russo” Cojușna
în cadrul unei activități organizate de CpDOM*

Valeria Țurcan, or. Cimișlia

„Toleranța este un ingredient-cheie al democrației. Toleranța e știința suprema de a iubi și a accepta pe cei din jur. A fi democratic înseamnă să fii liber și să accepți libertatea altuia”.

Nicolae Condurache, Penitenciarul nr. 10 pentru minori din Goian

„Toleranța înseamnă respectul libertății altora, iar libertatea reprezintă una dintre valorile democrației. Nu văd altă relație între toleranță și democrație decât faptul că baza democrației este anume toleranța”.

Maria Arpentin

„În lumea modernă toleranța e mai necesară ca oricînd. Ne aflăm într-o perioadă cînd nevoia de a înțelege și a fi înțeles este foarte actuală. Educația este mijlocul cel mai eficient pentru a preveni intoleranța. Prima etapă, în sensul educației pentru toleranță, este de a o învăța pe fiecare persoană din societate care-i sunt drepturile și libertățile pentru ca ele să fie respectate și de a promova dorința de a proteja drepturile și libertățile altora.

Pledez pentru o societate unde predomină toleranța, caci toleranța e înțelegere și intoleranța nu duce la nimic bun. Caci anume ea este ușa pe care intră rasismul, discriminarea rasială, xenofobia și antisemitismul.

De toleranță avem nevoie la orice pas. Pentru a ajunge la bine, avem nevoie de toleranță. Pentru a fi mai buni, avem nevoie de toleranță, pentru căpătarea prieteniei, înțelegerii și fericirii, avem nevoie de toleranță. Avem nevoie de ea ca de oxigen. Toleranța e o piatră sacră de temelie, care ține mai apoi să fie o clădire - o noua societate, o societate tolerantă și respectiv democratică”.

Valeria Murzac, eleva clasei a IX-a, s. Popeștii de Jos, raionul Drochia

„Societatea trebuie să conștientizeze că toleranța înseamnă democrație, iar democrația înseamnă la rîndul ei respectarea drepturilor omului. Un singur om care va dori să promoveze toleranța nu va reuși..., dar împreună putem schimba lumea spre bine. Toleranța este atunci cînd colegii, prietenii se ajută reciproc, cînd mama este blîndă și îngăduitoare față de copilul care a făcut o boroboacă sau a primit o notă rea la școală. Chiar și în dragoste trebuie să tolerezi și să treci cu vederea momentele grele”.

Elena Bogdan, clasa a VII “D”, Liceul Gheorghe Asachi din Chișinău.

„Cred că discriminarea ar trebui eliminată deoarece cu toții suntem oameni și trebuie să ne acceptăm așa cum suntem”.

Alexandru Miron, clasa a VII “D”, Liceul Teoretic “Gheorghe Asachi”

„Toleranța este o calitate care se dezvoltă din tinerețe, iar discriminarea este un păcat dintre cele mai grele”.

*Elevi de la Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu”
din municipiul Chișinău*

La realizarea publicației au contribuit:

Elena Draghici
specialist principal

Natalia Vișanu
șef Serviciu Programe Instructive,
Relații cu Publicul

Vitalie Leca
designer

Imprimare: Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”,
MD-2068, Chișinău, str. Florilor, 1
tel.: 022 49 31 46, 022 43 03 60

Prevenirea fenomenului discriminării și a practicilor discriminatorii constituie una din prioritățile din activitatea ombudsmanilor și a angajaților Oficiului Avocatului Poporului. În cazul în care ați fost tratat în mod discriminatoriu, vă puteți adresa:

Oficiul Avocatului Poporului

Adresa: Str. Sfatul Țării, 16, MD-2012, Chișinău

Telefon: 022 234 800, fax: 022 225 442

e-mail: cpdom@mdl.net

Pagina oficială a instituției:

ombudsman.md